

یادداشت

بریکس پلاس و آینده نظم جهانی

عبدالناصر نورزاد

استاد پیشین دانشگاه کابل

در محاسبات قدرت‌های بزرگ، همواره تقسیم بندی شمال غنی و جنوب فقیر، یک اصل بنیادی و قابل تایید است. نزاع‌های تاریخی، رقابت‌های ایدئولوژیک میان کشورهای قدرتمند، ترویج خشونت، فروش اسلحه و ارائه برنامه‌های استعماری زیرنام کمک و همکاری برای کشورهای در حال توسعه، در قالب دکترین استعمار نوین، خود مبین این امر است. بعداز جنگ جهانی دوم، ایجاد بلوک شرق و غرب و رقابت شدید اقتصادی و سیاسی میان اتحاد شوروی سابق و ایالات متحده آمریکا، روند استعماری کشورهای فقیرامادارای منابع عظیم طبیعی و انسانی تحت نظریه‌های لیبرالیسم و کمونیسم، به شدت تقسیم بندی شمال غنی و جنوب فقیرافزود. اما پس از فروپاشی شوروی و یکه‌تازی آمریکا، دیگررقیبی برای طمع بالای آمریکا جهت بلعیدن سرمایه‌های کشورهای فقیراما در عین حال، دارای منابع عظیم طبیعی و وجود نداشت. این روند برای چندین سال متوالی، در جهت تأمین منافع آمریکا، جریان داشت. اما با تشکیل بریکس در سال ۲۰۰۹، ایده مالکیت بلامنزاع جهان توسط آمریکا، با چالش‌های جدی‌ای مواجه شد.

در واقع، بریکس، جنوب جهانی و ساخت پارادایم جدید در نظم بین‌المللی پیشرو که مامعمولان را به نام نظم پساقطبی می‌شناسیم، ایده‌های امیدوارکننده‌ای برای تحول در نظم ناعادلانه موجود، حساب می‌شوند. اگرچه بریکس که حالا بهتر است آن را بریکس پلاس بگوییم چون این تنها کشورهای قدرتمندی مانند روسیه، چین، آفریقای جنوبی، برزیل و هند نیستند که ایده اولیه این گروه را شکل می‌دادند؛ بلکه با عضویت کشورهای بیشتری همانند ایران، امارات، عربستان، اتیوپی، مصر و ترکیه (به علت مخالفت هند، حق عضویت ترکیه در بریکس، و نشود است) یک تحول جدید در ایجاد این پرادایم، حساب می‌شوند. بریکس ایده غالب تصور در محور تمدن غربی مبتنی بر پیمان وستفالیا را به چالش می‌کشد و در عوض آن به توزیع امتیازات به گونه عادلانه و بدون در نظر داشت محدودیت‌های جغرافیایی و یا هم جنوب جهانی، در تلاش است تا یک فرصت بی سابقه را در تعاملات بین‌المللی، چه در عرصه سیاسی و اقتصادی و چه در زمینه‌های نظامی و امنیتی، بنا نهد. این گروه با طرح ایده‌ی چند جانبه‌گرایی، در پی تقویت پارادایم‌های سیاسی و اقتصادی‌ای است که محور اصلی و غن‌غده کلی آن رایک تفکر غیر غربی، شکل می‌دهد.

در همین راستا، تلاش‌های همزمان بریکس پلاس برای ایجاد ساختارهای موازی با سیستم بریتون دوز همانند صندوق ذخیره ارزی و بانک توسعه نوین در رقیب عمده صندوق وجهی پول و بانک جهانی، این تصور را تایید می‌کند که به زودی باید طرح دلارزدایی، به مثابه عمده‌ترین اقدام در جهت تحقق اهداف این گروه، محقق شود. در طرح جایگزین بریکس به عوض بریتون دوز که مصادیق اجتماعی آن، منبعث از مولفه‌هایی چون دموکراسی و حقوق بشر است، طرح حاکمیت دولت‌ها در قالب اقتدارگرایی حکومتی و تجویز نظم عادلانه، جای دارد. بریکس پلاس، یک ایده بیشتر منبعث از خستگی و فرسودگی از رهبری خرابکارانه‌ی آمریکاست. یک واکنش است در برابر ناتوانی آمریکا در امر تأمین ثبات جهانی.

بریکس پلاس، تلاش دارد تا با ایجاد همگرایی سیاسی، اقتصادی و امنیتی در چارچوب پیمان شانگهای منحیث بازوی نظامی اش، همانند ناتو در قالب دکترین ضد استعمار، عمل کند. در عرصه اقتصادی این گروه، ظرفیت بالایی دارد. وزن اقتصادی بریکس، در حدی است که در طولانی مدت می‌تواند، قطب جدیدی از تفکر غیر غربی را در وسیع‌ترین شکل آن، ترویج کند و یک تفکر بین‌المللی غالب به شمار رود. از فقدان همگرایی سیاسی و تفاوت در نظام‌های سیاسی کشور عضو گرفته، تا عدم توافق برای دنبال کردن اهداف متفاوت توسط اعضا، موجودیت اختلافات ارضی و مرزی، عدم تلاش برای ایجاد یک حوزه مشترک اقتصادی و دارای تعرفه‌های کمتر گمرکی از جمله‌های چالش این گروه است. بریکس پلاس یک گروه است؛ زیرا تا هنوز نه دارای اساسنامه است و نه هم ارگان‌های مطلوب را برای نیل به اهداف، توانسته طراحی کند. در عین حال بریکس پلاس، توانسته موفقیت‌هایی هم داشته باشد؛ از تطبیق پروژه‌هایی مانند یک کمربند یک جاده چین، ایجاد بانک توسعه نوین، ایجاد صندوق ذخایر ارزی، حمایت از طرح شمولیت هند و برزیل در شورای امنیت، شرقی‌سازی سیاست‌های جهانی در سازمان ملل متحد، جلب توجه سایر کشورها برای درخواست عضویت در این گروه، ایجاد فضای بیشتر غیر غربی، تأسیس نهاد‌های مستقل بین‌المللی، نظم بین‌الملل ضد لیبرال، طرح دلارزدایی، تلاش برای ایجاد یک ارز واحد و ارائه قرضه برای کشورهای نیازمند جنوب فقیر، می‌توان نام برد.

به هر حال، بریکس پلاس یک ساختار به شدت غیر غربی، دارای اعضای با اهداف متفاوت و نظام‌های سیاسی ناهمگون است. خصلت واکنشی دارد و توانسته‌است یک نوع همگرایی ژئوپولیتیک را تجربه کند. زیرساخت‌هایش، هنوز برای کار بیشتر، به همگرایی سیاسی و اقتصادی اعضای آن نیازمند است. اما در عین حال، پیام ایجاد یک قطب را می‌دهد که مستلزم تلاش فراوان است تا با رقیبش، آمریکا، برابری کند.

این ساختار تلاش دارد تا پیام رهایی از استعمار نوین را برای مردمان جنوب فقیر و یا به گفته خودشان، جنوب جهانی را بدهد. عدالت را تأمین کند و در جهت ساختارهای موازی اقتصادی، تلاش بیشتری کند. بریکس پلاس، در اصل یک مفکوره چینی و روسی است؛ تا یک تفکر برزیلی و هندی که در تلاش ایجاد موازنه در روابط‌شان با آمریکا و شرق هستند. بریکس در صورت تداوم روند موجود و حفظ دستاورد‌هایش، می‌تواند یک ساختار به شدت تاثیرگذار در آینده تعاملات بین‌المللی، شمرده شود.

حسین انصاری راد در گفت‌وگو با «آرمان ملی»:

باید به دنبال ریشه‌ها و دلایل فساد باشیم

در مبارزه با فساد باید جدیت داشته باشیم

آرمان ملی - احسان انصاری: خبر بازداشت فرزندان حجت‌الاسلام کاظم صدیقی امام جمعه موقت تهران بازتاب گسترده‌ای در افکار عمومی جامعه داشته است. بر اساس اطلاعات منتشر شده فرزندان مشاور عالی رئیس قوه قضائیه با همکاری مقام قضائی و سازمان اطلاعات سپاه بازداشت شدند. برخی رسانه‌ها می‌گویند آنها به دلیل «تخلّفات و زدوبند‌های مختلف» بازداشت شدند. برخی معتقدند برخورد‌ها با پرونده‌های فساد پس از تذکر رهبر انقلاب در دیدار اخیرشان با استانداران تشدید شده است. پس از انتشار این خبر، بعضی اظهارات کاظم صدیقی در سخنرانی‌ها و همچنین خطبه‌های نماز جمعه در شبکه‌های اجتماعی بازنشر شد. از جمله صحبت‌هایی که صدیقی روز ۱۰ خرداد در نماز جمعه تهران،

نکته مهم رسیدگی‌ها به فساد‌های مالی در کشور است که از سوی قوه قضائیه با جدیت پیگیری می‌شود. در واقع پرداختن به پرونده‌هایی در این سطح نشان دهنده جدیت قوه در برخورد با مشکلات است

تارفع اتهامات از بستگان در جایگاه فعلی حاضر نشود. البته باید یادآوری کنم که براساس شنیده‌های بنده گویا خود آقای صدیقی دیگر از حضور در نماز جمعه خودداری می‌کنند.

آیا می‌توان خطای فرزندان را به پای آقای صدیقی نوشت؟

خیر؛ چنین چیزی صحیح نیست و در دین اسلام نیز به صراحت عنوان شده که نباید خطای دیگران را به پای فرد دیگری نوشت. این وضعیت درباره آقای صدیقی نیز وجود دارد و نباید خطای احتمالی فرزندان ایشان را به پای ایشان نوشت. اما نمی‌توان منکر تاثیر چنین وقایعی بر افکار عمومی شد. تمام تلاش هم در این راستا صورت می‌گیرد که از وارد شدن خدشه به جایگاه حقوقی امامت جمعه جلوگیری شود. اینکه بستگان یک مرجع تقلید، امام جمعه یا مدبری در جامعه خطایی انجام دهد، پیامدهای اخلاقی و قانونی به دنبال دارد که متوجه خود آن افراد می‌شود، نه پدران آنها. در اسلام نیز تأکید شده که گناه کسی را نباید به گردن فرد دیگری انداخت و به همین دلیل در مسأله آقای صدیقی این مشکل را متوجه ایشان نمی‌دانم بلکه از طرف فرزندان بوده که موضوع باید به صورت قانونی بررسی شود.

با این وجود مردم از خانواده کسی که امام جمعه است انتظار دارند که مناسب با جایگاه پدر رفتار کنند و نه اقداماتی را انجام دهند که غیرقانونی و تخلف است. اگر وضعیت پدر جدا از وضعیت فرزندان باشد و پدر دخل و تصرفی در موارد غیرقانونی نداشته باشد نباید گناه فرزندان را به پای آقای آنها

اینکه بستگان یک مرجع تقلید، امام جمعه یا مدبری در جامعه خطایی انجام دهد، پیامدهای اخلاقی و قانونی به دنبال دارد که متوجه خود آن افراد می‌شود، نه پدران آنها

حسن بهشتی پور مطرح کرد:

هیچ تعهدی از سوی ایران در پادمان امضا نشده که غنی‌سازی نکند

نشان داد که این‌ها فقط حرف زده بودند و عمل نکردند. یادآوری این وقایع بسیار مهم است که از اردیبهشت ۹۸ ایران همچنان با وجود اینکه آمریکا از برجام خارج شده بود و این را اجرامی کرد. بعد از اردیبهشت ۹۸ یعنی یک سال بعد شروع کرد به تدریج تعهداتش را در پنج مرحله کاهش داد تا اینکه مجلس این قانون معروف راهبردی را تصویب کرد و به سمت اجرای آن قانون رفتیم. در حال حاضر این سه کشور اروپایی با همکاری آمریکا به برجام استناد نمی‌کنند چون دیدند ایران خارج از برجام بوده است. ایران یک سال پس از برجام صبر کرد و اروپایی‌ها که امروز قطعنامه پیشنهادی داده‌اند به ایران قول داده بودند، همان سال ۹۷ اینستکس را ایجاد می‌کنند و با یکسری همکاری با ایران، اجازه نمی‌دهند آمریکا یک طرفه به مقاصدش برسد ولی هژمون مالی آمریکا

صدیقی نوشت و شرایط ایشان متفاوت خواهد بود. البته با توجه به خصوصیات و ویژگی‌های آقای صدیقی و اینکه عموم مردم ایشان را می‌شناسند، واکنش مردم نسبت به این موضوع تشدید شده است. یعنی اگر فرضا کسی در یک شهر دور افتاده چنین اتفاقی برایش می‌افتاد متفاوت از وضعیت آقای صدیقی می‌بود. در حال حاضر ذهن مردم پیرامون خانواده ایشان معشوش است و با نظریه جایگاهی که دارند، گفته می‌شود که واکنش ایشان در کاستن از حساسیت‌ها موثر است. حضور مجدد ایشان در نماز جمعه این احتمال را به همراه دارد که پیامدهای منفی برای کشور و نظام داشته باشد. در شرایط کنونی همه چهره‌های سیاسی و اجتماعی با شرف‌قول بر این باور هستند که احتمال دارد حضور مجدد ایشان در نماز جمعه به جایگاه حقوقی نماز جمعه صدمه و آسیب وارد کند، اما در این میان تصمیم نهایی را مقام رهبری خواهند گرفت.

چنین اتفاقاتی چه خدش‌های به جامعه وارد می‌کند؟ واقعیت این است که اگر این ماجراها ادامه داشته باشد به روحانیت لطمات جبران ناپذیری وارد خواهد شد. بنده به عنوان یک فرد روحانی این حرف را می‌زنم و معتقدم نباید بای تو جهی کاری کرد که روحانیت جایگاه خود را در جامعه از دست دهد. اگر روحانیت قصد دارد جایگاه گذشته را به دست بیاورد، باید رویکرد جدیدی در پیش بگیرد و از خود در برابر چنین لطمه‌هایی صیانت کند. برخی معتقدند در مرحله نخست روحانیت باید فاصله خود را از قدرت حفظ کند و صرفا به دنبال قدرت نباشد. این نگاه بر جنبه‌های مفسده‌انگیز قدرت نظر دارد. کسانی که دنبال قدرت هستند اگر صیانت نکنند خواسته یا ناخواسته به فساد آغشته می‌شوند. در گذشته مردم روحانیت را بناگاه‌ها خود می‌دانستند و به همین دلیل در مسائل مختلف به آنها رجوع می‌کردند. این در حالی است که امروز روحانیت به شکل‌های مختلف با قدرت عجین شده و همین موضوع باعث شده که مردم نسبت به روحانیت حساس‌تر از گذشته باشند. گروهی از تندرورها از میان قشر روحانی در اداره کشور تلاش می‌کنند تا نوع نگاه خود را به نام دین و دولت ترویج کنند. برخی می‌گویند روحانیت در سیاست خارجی و داخلی دخالت کند.

آنها مدعی هستند که اصول، عدالت اجتماعی و اقتصادی، توزیع قدرت و حاکمیت ملی را فراموش کرده و بر یکسری مسائل فرعی تأکید کنیم. مسأله اقتصاد، سیاست داخلی و خارجی یک علم است که باید در اختیار کارشناسان خاص خود قرار گیرد تا بهترین تصمیمات در این زمینه گرفته شود. از سوی دیگر همه مردم ایران اعم از چپ و راست، روحانی و همه اصناف و اقشار با عقاید مختلف در انقلاب شرکت کردند و طبیعتا باید مدیریت کشور بر اساس اراده همه مردم انجام می‌گرفت. اما گروهی خاص تلاش دارند که قدرت را در انحصار خود بگیرند.

نشان داد که این‌ها فقط حرف زده بودند و عمل نکردند. یادآوری این وقایع بسیار مهم است که از اردیبهشت ۹۸ ایران همچنان با وجود اینکه آمریکا از برجام خارج شده بود و این را اجرامی کرد. بعد از اردیبهشت ۹۸ یعنی یک سال بعد شروع کرد به تدریج تعهداتش را در پنج مرحله کاهش داد تا اینکه مجلس این قانون معروف راهبردی را تصویب کرد و به سمت اجرای آن قانون رفتیم. در حال حاضر این سه کشور اروپایی با همکاری آمریکا به برجام استناد نمی‌کنند چون دیدند ایران خارج از برجام بوده است. ایران یک سال پس از برجام صبر کرد و اروپایی‌ها که امروز قطعنامه پیشنهادی داده‌اند به ایران قول داده بودند، همان سال ۹۷ اینستکس را ایجاد می‌کنند و با یکسری همکاری با ایران، اجازه نمی‌دهند آمریکا یک طرفه به مقاصدش برسد ولی هژمون مالی آمریکا

از آنس به ایران اختصاص یافته است و تنها بازدیدها را مقایسه نکرده، مثلاً از لحاظ بودجه مقایسه شده است و این موارد فکت‌هایی است که ایران از خودش هم نگفته، اینها گزارش‌هایی است که در سایت آژانس وجود دارد، یعنی اینگونه نیست که آقای غریب‌آبادی به شکل تبلیغاتی این ارقام را بیان کرده باشد. اکنون آن‌ها ایرانی که این همه همکاری داشته‌است رابه نقض پادمان هسته‌ای متهم کردند.

وی در تعریف ماهیت پادمان هسته‌ای

عنوان کرد: هر کشوری که پیمان آن‌بی‌تی

را می‌پذیرد با آژانس قرارداد دوجانبه امضا

می‌کند که ترتیبات بازرسی‌ها و نظارت‌های

آژانس در آن قرارداد مشخص می‌شود. به

قراردادی که بین دو طرف امضا می‌شود

پادمان هسته‌ای می‌گویند. ایران این قرارداد

را از سال ۱۹۷۲ تا حال امضا کرده و هنوز هم

فرارو

انقلابی‌گری

فقط سرو صدایا کردن نیست

ادامه از صفحه ۲

... آقای قالیباف بر مجلس، به بیان بایدها و بنیادهای حفظ شأن حقیقی مجلس پرداختند و گفتند: نماینده باید خود را در مقابل خدا و قانون پاسخگو بداند و در پی جلب رضای پروردگار و تأمین مصالح کشور باشد و تسلیم تعارض منافع نشود.

سخنان تریبون مجلس باید امیدبخش و آرامش‌آفرین باشد

ایشان با اشاره به اهمیت واژگناری سخنان نمایندگان، آنها را به توجه به تأثیر سخنان و اقدامات خود در فضای عمومی و مراقبت از سوء استفاده از آن سخنان علیه کشور، نظام و منافع ملی فراخواندند و افزودند: سخنی که از منبر مجلس بیان می‌کنید باید امیدبخش و آرامش‌آفرین باشد که البته بر خلاف برهه‌ای در گذشته که از بلندگویی مجلس دعوا و اختلاف بیرون می‌آمد، امروز مجلس اختلاف برانگیز نیست و تا حدود زیادی آرامش بخش است. حضرت آیت‌ا... خامنه‌ای در بیان نکته دیگری از الزامات حفظ شأن حقیقی مجلس با تأکید بر اینکه سخنان نمایندگان باید نشان دهنده عقلانیت و پابندی به اصول انقلاب باشد، گفتند: خوش آمدن یا نیامدن دیگران در فلان گوشه دنیا نباید روی حرف ما اثرگذار باشد بلکه باید پابندی به اصول و آرمان‌ها در سخنان نمایندگان برجسته و نشانه عزم و اقتدار و اراده ملی باشد. ایشان استنادی و صراحت بی‌بدیل ملت ایران در مقابل باوه‌گویی‌ها و تحمیل‌گری قدرت‌های بزرگ و حضور پر شور و انبوه مردم در مراسم سالگرد ارتحال امام بزرگوار و راهپیمایی ۲۲ بهمن – با وجود تبلیغات بی‌شمار علیه امام و انقلاب – را

نشانه‌هایی آشکار از اقتدار و عزم جزم ملی برشمردند و افزودند: این اقتدار باید در مواضع نمایندگان ورد و قبول قوانین و اشخاص دیده شود که البته این خصوصیات تا حد زیادی در مجلس وجود دارد. رهبر انقلاب با تأکید بر اینکه حفظ انسجام ملی امروز لازم‌تر از همیشه و طر‌ح اختلافات «سلیقه‌ای و سیاسی و کاری» و به شکل دعوا و یقه‌گیری زبان‌را‌تر از هر زمانی است، افزودند: همچنانکه مکرر گفته‌ایم از کشور در مسائل اساسی باید صدای واحد بیرون بیاید و ملت و مجموعه سیاسی و مدیریتی کشور همچون بد واحد باشند. ایشان هماهنگی و جلسات مشترک رؤسای قوا را زمینه‌ای مناسب برای حل مسائل کشور دانستند و افزودند: بر خلاف برخی دوره‌ها که از توصیه‌ها برای حل مسائل در جلسات و نکشاندن اختلافات به فضای عمومی استقبال خوبی نمی‌شد، امروز همگرایی نسبی بین قوا وجود دارد که باید با حفظ آن از جبهه‌بندی و تبدیل شدن بلندگویی مجلس به ابزار انعکاس اختلاف جلوگیری کرد. حضرت آیت‌ا... خامنه‌ای در بیان برخی توصیه‌های مصادیقی، همزمانی آغاز به کار مجلس دوازدهم با آغاز برنامه هفتم را فرصتی برای پیگیری مجدانه آن دانستند و با ابراز ناخرسندی از تحقق نیافتن مطلوب برنامه‌های سابق گفتند: میزان تحقق برنامه هفتم حداقل باید ۹۰ درصد باشد. البته اجرای بند بند برنامه احتیاج به قانون و مقررات دارد که باید این نیاز در مجلس تأمین شود. ایشان با تأکید بر پیگیری مسئله مهم تنفیج قوانین، نمایندگان را به حضور فعال و همراه با آمادگی و مطالعه در جلسات سخن‌علنی و کمیسیون‌های مجلس توصیه کردند و گفتند: توصیه دیگر، همکاری با دولت است که یکی از انواع همکاری، پرهیز از مشغول کردن مسئولان دولتی با کثرت سؤال و احضار به مجلس است که این مسئله جزو شکایات‌های دولت‌های قبل و کنونی است. رهبر انقلاب با تأکید بر حق مجلس در سؤال و احضار وزیران و یا تحقیق و تفحص از دستگاه‌های دولتی در موارد متکی به گزارش‌های رسمی و معتبر افزودند: در اقدامات نظارتی فقط به موارد ضروری و لازم‌الکفایت کنید. ایشان دستکاری زیاد لایو‌اح اقتصادی در مجلس را باعث از بین رفتن شاکه آنها دانستند و گفتند: شا‌کله لایحه بودجه نیز باید محفوظ بماند که این به معنی نادیده گرفتن حق مجلس در اصلاح ایراد‌های لایحه دولت نیست اما شا‌کله آن حفظ شود و وارد کردن منابع و درآمد‌های غیرواقعی و غیرقابل تحقق در بودجه پرهیز شود. حضرت آیت‌ا... خامنه‌ای در بیان الزامی دیگر برای حفظ شأن برجسته مجلس شورای اسلامی با تأکید بر توصیه همیشگی مبنی بر ضرورت

مشئ انقلابی، خاطرنشان کردند: مجلس، مجلس انقلاب است اما انقلابی‌گری فقط سرو صداکردن نیست و در فهم انقلابی‌گری مراقب باشید خطا صورت نگیرد. ایشان انقلابی‌گری را حرکت در مسیر آرمان‌های انقلاب و جلوگیری از خطای آن‌ها، شجاعت و صراحت در ابراز «درست، غیر اهانت‌آمیز و محترمانه» عقیده و دخالت ندادن مطلق اغراض شخصی و سلا‌یق سیاسی در مسائل کاری خواندند و گفتند: همچنان‌که امام بزرگوار فرمودند، عالم محضر خداست و با این نگاه باید در پی جلب رضای الهی باشیم و مواضع انقلاب را قاطعانه و با شجاعت بیان و در تصمیم‌گیری‌ها دنبال کنیم. رهبر انقلاب، واکنش یکپارچه، قوی و محکم به اظهارات نا‌بخردانه یا اتهام‌آمیز علیه جمهوری اسلامی را از دیگر وظایف نمایندگان و مصداقی از انقلابی‌گری برشمردند.